

Rodič: Jeden z nich je kuchař a vaří pro ostatní.
 „Takže já jsem také něco jako pirát. Ale já to nedělám pro sebe, pro své vlastní bohatství, ale pro svou zemi a krále.“ (s. 46)

Dítě: Aha, je to pirát.

Rodič má při čtení doma velkou výhodu, protože pracuje jen s jedním dítětem, které dobře zná. Při pravidelném a častém čtení nahlas a rozhovoru o čteném a přečteném rodič zjišťuje, jaká je úroveň čtenářských dovedností dítěte, a každou aktivitu plánuje tak, aby této úrovni odpovídala. Může rychle zareagovat, pokud zjistí, že je úkol pro dítě příliš těžký, změnit ho či přeformulovat, aby na něj dítě mohlo reagovat.

Starší školní věk – implementace metody do výuky

Učitel v základní či střední škole, který chce své žáky naučit strategii předvídání, může do výuky zařadit metodu *čtení s předvídáním*.

Učitel text rozdělí na několik částí a před čtením každé z nich mají žáci za úkol předvídat, jak bude příběh pokračovat. Svoje odhady musejí mít podloženy nějakým důkazem. Důkaz může být trojího typu:

- přímo z textu
- ze čtenářské zkušenosti
- ze života

Před začátkem čtení mají žáci k dispozici jen málo vodítek pro předvídání. Proto je vhodné poskytnout jich žákům více. Jednou z možností je prozradit žákům *klíčová slova* a nechat je napsat podle nich krátký příběh. Ten pak mohou sdílet ve dvojicích či s celou skupinou. Důležité je sdílet žákům také kontext, pozadí příběhu (jedná se o pověst, pohádku apod.). Žáci by se ve svých předpovědích neměli příliš odchýlit od skutečného tématu příběhu. Naprosto scestné předpovědi (místo pohádkového příběhu sci-fi) mohou porozumění textu ztížit a žáci také rychle ztrácejí motivaci (jejich příběh se jim může jevit jako mnohem zajímavější). Naopak některé shodné znaky mezi žakovým a skutečným příběhem motivaci zvyšují (žák je zvědavý, zda a jak hodně se oba příběhy podobají). Žáci jsou při četbě aktivní a mohou lépe proniknout k podstatě příběhu.

Předpovědi v průběhu četby a jejich zdůvodnění si žáci mohou zapisovat do 1. a 2. sloupce *tabulky předpovědi*:

1. část		
Co si myslíte, že se stane?	Jaké důkazy pro to máte?	Co se stalo?
2. část		
Co si myslíte, že se stane?	Jaké důkazy pro to máte?	Co se stalo?
3. část		
Co si myslíte, že se stane?	Jaké důkazy pro to máte?	Co se stalo?

Do třetího sloupce si zapisují, jak se v daném textu příběh skutečně odvíjel.

Po zapsání mohou žáci vzájemně (ve dvojicích, ve skupině) sdílet své předpovědi a jejich zdůvodnění.

Stanovení cílů

Ještě před tím, než začne učitel metodu *čtení s předvídáním* do výuky zavádět, měl by si stanovit, jakých cílů chce u žáků dosáhnout. Například učitelka českého jazyka Petra Jirmanová si pro studenty primy osmiletého gymnázia určila tyto dlouhodobé cíle (2009):

- žák dokáže domyslet, jak bude text pokračovat, aby dodržel logiku, soudržnost, popř. žánr, styl textu
- žák nedomyslí příběh až do konce (pokud to nebude jeho úkolem), bude se zabývat jen dějem, který bezprostředně následuje
- žák porovná svou verzi příběhu se skutečným pokračováním, najde shody a rozdíly
- žák najde pro pokračování příběhu argumenty – proč bude příběh pokračovat právě takhle; dokáže své pokračování obhájit, odůvodnit, předvídaný text nebude jen dílem náhody
- žák odliší, zda argumenty, které použil k pokračování příběhu, vyplývají z jeho vlastní zkušenosti, ze situací, které zná, nebo zda čerpal z předchozího textu
- pokud žák použil v pokračování informace z předchozího textu, dokáže je v textu najít a zdůvodnit, jakým způsobem je využil k předvídání děje

A dalším cílem bylo samozřejmě motivovat žáky k četbě za pomoci textů, které žáky zaujmou.

Výběr vhodných textů

Při zavádění této metody do výuky je důležité volit vhodné texty. Jak uvádí učitelka základní školy E. Henychová (2009), „vhodný výběr textu je pro mě rovněž jedna z nejobtížnějších věcí. Zvláště při hledání příběhu se mi vyplatilo dodržovat tato pravidla:

- Příběh nesmí být příliš dlouhý, nejlepší je, pokud se práce s ním zvládne během jedné vyučovací hodiny. Když se mi stalo, že jsme museli skončit práci uprostřed příběhu, bylo obtížnější navázat na činnost třeba o týden později. Žáci si počátek příběhu hůře vybavovali, práce je také méně bavila, zájem o pointu se jako by vytrácel. Pokud jsem měla možnost mít k dispozici během jednoho dne dvě hodiny, vždy jsem ji využila (přehození hodin, suplování atd.).
- Příběh by měl mít jasnou strukturu (vedení do děje, zápletku, vyvrcholení konfliktu, případně další dějový zvrat, rozuzlení a závěr). Text lze potom přirozeně rozdělit na přiměřené části, po kterých dochází k předělu v ději, k dějovému zlomu.
- Příběh by neměl být dětem předem známý, pointa by měla být překvapivá, zároveň ale odhadnutelná, mělo by zde být více možností řešení zápletky.
- Příběh musí odrážet skutečnosti, které jsou dětem blízké a pro ně pochopitelné.“

Postup implementace krok za krokem

Učitel by si měl naplánovat, jaké kroky učiní, aby žákům poskytl oporu k zvládnutí dovednosti předvídání.